

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.106>

УДК 338

*Ю. А. Бондаренко,
ад'юнкт, Воєнна академія імені Євгенія Березняка
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1344-1126>*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Y. Bondarenko,
Adjunct, Yevhenii Bereznyak Military Academy*

CONCEPTUALIZATION OF THE MECHANISM FOR ENSURING THE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Досліджено сутність категорії “механізму забезпечення розвитку економіки України” в контексті сучасних економічних умов та глобальних викликів. Проаналізовано основні компоненти цього механізму, виокремлено роль державної політики, інвестиційної активності, інноваційних процесів і забезпечення стійкого розвитку. Окремо розглядаються ключові фактори, які визначають ефективність економічного зростання, яке ґрунтується на вдосконаленні фінансової інфраструктури, модернізації виробничих потужностей та підтримки малого і середнього бізнесу. Акцентовано на необхідності інтеграції України в міжнародні економічні процеси, що дозволить значно покращити конкурентоспроможність країни на світовій

арені. Концепція формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України є базовою платформою для встановлення системи елементів, характеру процесу їхньої взаємодії та побудови організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України.

The essence of the category of “mechanism for ensuring the development of the Ukrainian economy” is studied in the context of modern economic conditions and global challenges. The main components of this mechanism are analyzed, the role of state policy, investment activity, innovation processes and ensuring sustainable development is highlighted. The key factors that determine the effectiveness of economic growth, which is based on improving the financial infrastructure, modernizing production facilities and supporting small and medium-sized businesses, are separately considered. The emphasis is on the need for Ukraine’s integration into international economic processes, which will significantly improve the country’s competitiveness on the world stage.

As the war becomes protracted, Ukraine needs accelerated economic growth to mobilize sufficient resources to meet significant defense spending and other critical needs, and eventually to achieve EU living standards and convergence within this generation. To realize this vision, we need a strong economic foundation, higher growth potential, and a faster economic recovery. Strengthening these three areas requires support from our partners, policy coordination and coherence, and the acceptance of difficult trade-offs.

Establishing a solid foundation for economic growth is crucial. Ensuring macroeconomic stability in wartime will require mobilizing additional domestic revenues, sustained donor support, and gaining access to frozen Russian assets to meet urgent budgetary financing needs.

There is a need to implement reforms to ensure higher economic growth potential – productive capacity, capital, skills and technology – to secure our future. These should be reforms that are aimed at overcoming structural

constraints on supply growth and at adapting economic institutions to operate in a market economy. Defining Ukraine's economic priorities will help accelerate economic recovery, strengthen the macroeconomic foundation, and increase growth potential in an environment where uncertainty caused by the war may linger for a long time.

Ключові слова: *організаційно-економічний механізм, розвиток, національна економіка, механізм забезпечення розвитку економіки, пріоритетні сфери економіки.*

Keywords: *organizational and economic mechanism, development, national economy, mechanism for ensuring economic development, priority areas of the economy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Постановка проблеми у загальному вигляді полягає в необхідності розробки та вдосконалення механізмів забезпечення стійкого розвитку економіки України в умовах глобалізаційних процесів. Зокрема, для досягнення високих темпів економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни важливо визначити ефективні способи залучення інвестицій, модернізації виробничих секторів і підтримки впровадження інновацій. Особливий фокус проблематики полягає у оптимізації взаємодії між державними та приватними інститутами, що впливає на розвиток економіки.

Проблема тісно пов'язана з важливими науковими завданнями, які зосереджуються у вивченні взаємозв'язків між макроекономічними процесами та ефективністю структурних змін в національній економіці. Практичне вирішення сприятиме розробці рекомендацій для урядових органів щодо формулювання політики, спрямованої на стабільне економічне зростання, підвищення рівня життя громадян та інтеграцію України у світовий економічний простір. Тому дослідження має значення як для

теоретичної науки, так і для практичних розробок у сфері державного управління та бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням різноманітних аспектів розвитку економіки України займалась і займається велика кількість вчених, серед них: В. М. Геєць, Я. А. Жаліло, М. І. Скрипниченко, Л. М. Матросова, Д. М. Серебрянський, М. В. Шарко, Н. В. Гусаріна і багато інших дослідників.

Українські вчені М. В. Шарко та Н. В. Гусаріна зазначають, що “стійкий економічний розвиток — це такий розвиток, який задовольняє потреби сьогодення, але не ставить під загрозу майбутнє” [4, с. 347].

Вітчизняні дослідники акцентують на необхідності вдосконалення внутрішньої економічної політики, забезпеченні стабільності макроекономічних показників та розвитку соціальної інфраструктури. У свою чергу, зарубіжні фахівці підкреслюють важливість глобалізаційних процесів, інтеграції національних економік у світову систему, а також адаптації національних механізмів розвитку до сучасних викликів, таких як зміна клімату, технологічні трансформації та демографічні зміни. Вивчення міжнародного досвіду дозволяє ефективно перенести кращі практики на українські реалії, що є важливим елементом у створенні дієвих механізмів розвитку економіки країни.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Постановка завдання статті полягає в формулюванні концепції механізму забезпечення розвитку національної економіки України, що є запорукою економічного зростання в умовах глобалізаційних процесів. Необхідно дослідити основні компоненти механізму, зокрема роль державного регулювання, інституційних змін, інвестиційних потоків та інноваційних процесів, а також розглянути вплив теоретичних підходів на формування стратегічних напрямів розвитку економіки. Застосування принципів стійкого розвитку, адаптації до змін у світовій економіці та інтеграції в міжнародні економічні

процеси, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стабільності національної економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Існуючі наукові дослідження не вичерпали можливостей подальшої розробки широкого кола питань, пов'язаних з пошуком нових організаційних форм розвитку та моделі управління економікою, які враховували би сучасні трансформації як в економіках нашої держави та зарубіжних країн, так і в світовому господарстві, виокремлення факторів стимулюючого та стримуючого характеру на розвиток економічної системи.

Визначимо концепцію формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України.

“Концепція” походить від лат. *conceptio* (розуміння, система) і означає сукупність поглядів, способів розуміння, тлумачення окремого предмета дослідження, явищ і процесів, провідна ідея їх системної теоретико-методологічної характеристики, а також провідний задум, що визначає стратегію дій у здійсненні реформ, програм, планів [1].

Концептуалізація – схема зв'язку понять, що відображають можливі тенденції зміни референтного поля об'єктів, що дозволяє продукувати гіпотези про їхню природу й характер взаємозв'язків; спосіб організації розумової роботи, що дозволяє рухатися від матеріалу й первинних теоретичних концептів до усе більше й більше абстрактних концептів. Концептуальну схему можна визначити як певну сукупність гіпотез і допущень про природу досліджуваних об'єктів, засновану на наявних теоретичних висновках, що охоплює тенденції й залежності (закони) між окремими компонентами досліджуваної області у відповідній сформованій системі понять, що дозволяє виходити (через інтерпретаційну схему) на рівень емпіричної роботи із заданими предметами (встановлення зовнішніх зв'язків понять) [2].

В основі концепції формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України пропонуємо застосовувати теоретичні конструкти, які ґрунтуються на відомих економічних теоріях (рис. 1):

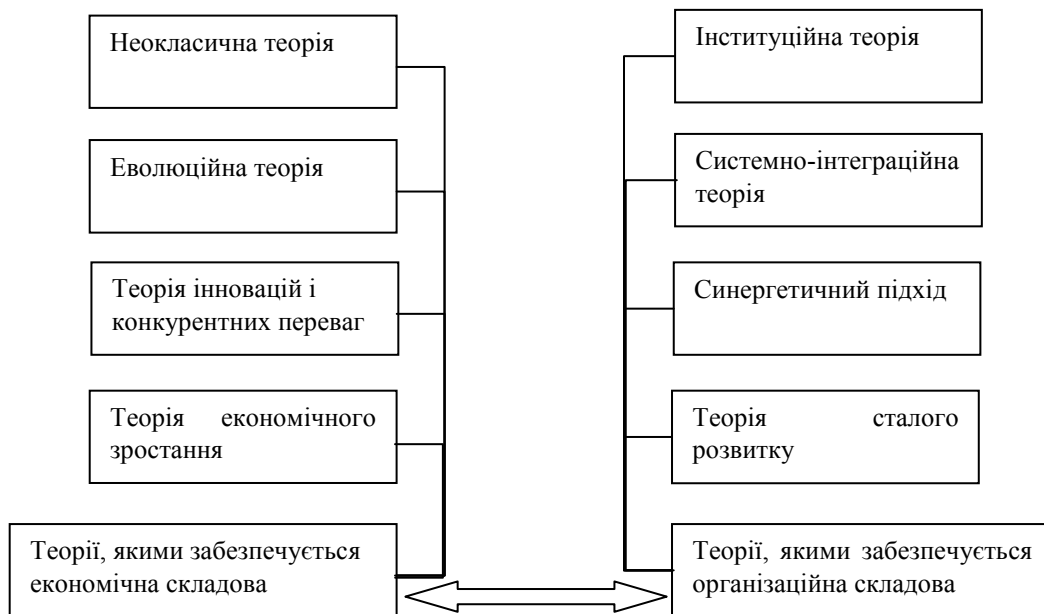

Рис. 1. Теоретичні конструкти, що лежать в основі концепції механізму забезпечення розвитку економіки України

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Неокласична доктрина економічного розвитку формувалася на базі двох джерел — теорії факторів виробництва, що бере початок від Сея, Сеніора, Мілля, Кларка, та концепції виробничої функції, що враховує взаємодію двох факторів — праці і капіталу. Дещо інакшим є визначення проблеми зростання класиками політичної економії Петті, Смітом, Рікардо, яке не ігнорується сучасною неокласичною школою, але більшою мірою використовується Кейнсом та його послідовниками [14].

Еволюційна економічна теорія у своїх категоріях, методах дослідження, способах пояснення протистоїть основній течії економічної теорії, котра, за словами Р. Нельсона та С. Уїнтера, являє собою “сучасну формалізацію і інтерпретацію більш широкої традиції західної економічної думки, інтелектуальний родовід якої простежується від А. Сміта і Д. Рікардо до Д. С. Мілля, А. Маршалла і Л. Вальраса”. Серед найбільш відомих економістів, які вважаються такими, що внесли вагомий і визнаний внесок у розвиток даного напрямку, називають К. Маркса, М. Кондратьєва, Ф. Хаска, А. Алчіана, також еволюціоністи широко використовують ідеї Г. Саймона та Е. Пенроуз. На

сучасному етапі над подальшою розробкою еволюційної теорії працюють Дж. Ходжсон, У. Вітт, В. Маєвський, Д. Львов, О. Сухарев [12].

Проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємства відноситься до категорії непересічних та таких, яким іманентно притаманна гостра актуальність. Результати досліджень теоретичних та прикладних аспектів конкуренції та конкурентних переваг підприємства на сьогодні викладені численних публікаціях вітчизняних науковців. Зусиль до формування теорії конкуренції доклали свого часу визначні економісти-класики А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Мілль, які сформулювали принципи досконалої конкуренції; у межах неокласичного напрямку економічної теорії (А. Маршалл, Й. Шумпетер, П. Сраффа, Дж. Кейнс, Дж. Робінсон, Е. Чемберлін та ін.) було сформовано систематизований набір теоретичних уявлень про сутність конкуренції та її рушійні сили та постульовано такі моделі конкуренції, як монополістична й олігополістична. Власне теорія стійких конкурентних переваг у своєму більш-менш довершеному вигляді сформувалася протягом ХХ ст. завдяки науковим пошукам таких відомих фахівців, як М. Портер, Г. Гемел, К. Прахалад, Г. Мінцберг, Б. Вернерфельт, Д. Тіс, Дж. Сток та ін [13].

Популярність та актуальність дослідження проблем економічного зростання зумовила розвиток різних теорій та підходів до обґрунтування його змісту. Значний внесок у розвиток теорій економічного зростання зробили С. Кузнець, М. Портер, Р. Солоу, Ф. Бродель, І. Гілл, М. Райзер, П. Ромер, Р. Лукас-молодший, М. Спігель, Дж. Бенхабіб та багато інших. Можна стверджувати, що ідеологічно, проблема економічного зростання є дилемою вибору “минуле – майбутнє”: як суспільство повинно здійснити розподіл ресурсів між поточними потребами та майбутніми через рік, десятиліття, століття [15].

Інституціональна теорія, яка виникла на межі ХІХ–ХХ ст. у США як засіб вирішення протиріч у сфері фінансів, економіки, соціальній сфері, політиці тощо, дає можливість детально дослідити соціально-економічні

процеси. Як засновники інституціональної теорії (Т. Веблен, Д. Коммонс, У. Мітчел), так і продовжувачі цієї течії (М. Вебер, В. Зомбарт, Дж. Гелбрейт, Д. Белл, Ф. Перру, Г. Мюрдаль), розглядали економічну систему як відносини між господарюючими суб'єктами під впливом економічних, соціальних, політичних, психологічних факторів. У доробку вітчизняних учених, зокрема В. Базилевича, Т. Єфименко, П. Леоненка, В. Осецького, С. Слухая, Н. Савчук та ін. є праці, присвячені інституційному становленню та розвитку в Україні [16].

На сучасному етапі вироблений комплексний підхід до пояснення природи фірми. Комплексний підхід є спробою об'єднання різних характеристик окремих підходів в єдиному визначенні. Н. Сиротинська трактує це поняття як сукупність наукових, технічних, технологічних і кадрових, просторових, організаційних, фінансових та інформаційних ресурсів, що визначають спроможність підприємства до розробки інноваційних ідей та втілення їх у конкурентоспроможній інноваційній продукції [17].

Дослідженнями проявів синергетичного ефекту вчені почали займатися ще у XX столітті, але питання застосування цього прояву в різноманітних галузях почали розглядатися відносно недавно. Зокрема, І. Фесенко обґрунтовано доцільність урахування синергетичного ефекту при прийнятті управлінських рішень, пов'язаних з розвитком національної економіки; Л. Бухаріною обґрунтовано необхідність аналізу процесів управління та самоорганізації регіональних соціально-економічних систем; О. Гонтою запропоновано використовувати положення економічної синергетики для формування методологічної основи політики взаємодії регіонів України з транснаціональними корпораціями, які інкорпоровані в структуру їх економік; Н. Шматько розглянуто сутність синергетичної економіки України. Вчені також розглядають можливість розвитку ефекту синергії на підприємствах. На доцільності застосування синергетичного підходу до здійснення підприємницької діяльності акцентують увагу О. Дмитришин, В. Яцура, О. Підвальна та Н. Козяр, оскільки, на їх погляд, це дасть змогу

підприємству виграти в конкурентній боротьбі; М. Шестерняк досліджено особливості ефекту синергізму у діяльності суб'єктів господарювання, що споруджують спільний об'єкт [18].

Теорія сталого розвитку виникла як антагонізм парадигмі економічного зростання, яка передбачає лише екстенсивний розвиток і ігнорує проблеми в екологічній і соціальній сферах. Дослідженню сталого розвитку на глобальному рівні присвятили свої роботи Г. Брундланд, А. Вебер, Д. Елкінгтон, О. Кіндратець, Л. Мельник та ін. вчені. Сталий розвиток на рівні держави та регіонів України свого часу вивчали О. Амоша, В. Антонюк, О. Бакунов, В. Гарбар, О. Новікова, О. Піняга та інші [19].

У загальному вигляді концепція формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України (рис. 2) містить сукупність узагальнених теоретико-методологічних положень інструментально-методичного рівня, які забезпечують функціонування ефективного організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України. Логіка побудови концепції спирається на загально-діалектичні принципи (від теорії до практики; від загального до часткового; від минулого до сучасного та майбутнього) [1].

Враховуючи основні положення концепції формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки, представлені на рисунку 2, вимогою до механізму має бути гнучкість. Він має включати, насамперед:

- чітко визначену систему принципів реалізації організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки країни, розроблену на основі процесного та системного підходів до цілеорієнтованого управління;

- спеціалізований набір інструментів, методів, завдань та функцій, що мають свою специфіку.

Рис. 2. Концепція формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Аналізуючи теорії неокласичну, еволюційну, інновацій і конкурентних переваг, економічного зростання, інституційну, системно-інтеграційну, синергетичну, сталого розвитку можна визначити “основні принципи забезпечення розвитку економіки”, що дозволяє сформулювати методологію організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки.

Принципи забезпечення розвитку національної економіки є основними правилами, яких варто дотримуватися при прийнятті рішень. Вони виступають як основа для цілеспрямованого застосування об’єктивних законів у практиці забезпечення розвитку.

Результати проведених досліджень [1–7] дозволяють зробити висновок, що реалізація концепції формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України проводиться на основі таких основних принципів як (рис. 3):

Рис. 3. Принципи, що забезпечують формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Принцип ефективності використання ресурсів означає максимізацію використання наявних ресурсів (людських, природних, фінансових) з мінімальними витратами та оптимальним результатом.

Принцип стійкості та адаптивності передбачає забезпечення стійкого економічного розвитку, здатність економічної системи адаптуватися до змін в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів.

Принцип інноваційного розвитку полягає у сприянні впровадженню нових технологій, підвищенні продуктивності праці та модернізації виробництва як основи для довгострокового економічного зростання.

Принцип інтеграції у світові процеси, пов'язаний із забезпеченням інтеграції національної економіки в міжнародні економічні процеси, що дозволяє Україні отримувати вигоди від співпраці, а також розвивати зовнішню торгівлю, інвестиції та технології.

Принцип координації та узгодженості означає забезпечення ефективної взаємодії між різними рівнями управління та суб'єктами економічної діяльності для досягнення спільних цілей та максимізації результатів.

Принцип делегування повноважень полягає в ефективному розподілу функцій і обов'язків серед різних органів і структур, що дозволяє підвищити швидкість прийняття рішень і гнучкість організації в умовах змін.

Принцип децентралізації показує оптимальний баланс між централізацією стратегічних рішень і децентралізацією операційних функцій для підвищення ефективності управління на різних рівнях.

Принцип прозорості та відкритості передбачає забезпечення чіткої інформаційної взаємодії між органами управління, підприємствами та суспільством для формування довіри та підвищення ефективності організаційних процесів.

Чітке визначення категорій та дослідження теоретичних основ формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку

економіки України створює основу для розробки інструментально-методичної частини концепції. Саме методологія впровадження цих концептуальних засад у напрямку забезпечення розвитку економіки визначає її ефективність.

Методичні інструменти і підходи забезпечують здійснення нормативно-правових, інституційних, економічних і соціальних заходів, спрямованих на оптимізацію функціонування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України. Інструментально-методичний рівень концепції формування цього механізму передбачає створення системи оцінки його ефективності, аналізу розвитку економіки України, а також оцінки її стійкості.

При реалізації формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України необхідно врахувати, що впливає на ефективність цієї концепції та сприяє стійкому економічному розвитку [8]:

- наявність ефективної інституційної та правової системи. Для реалізації організаційно-економічного механізму необхідно створити стабільне законодавче середовище, яке регулює відносини між підприємствами, органами влади та іншими економічними суб'єктами. Законодавчі ініціативи мають забезпечити захист прав підприємців, стабільність податкової системи, а також сприяти розвитку інфраструктури для бізнесу. Це включає як створення сприятливого податкового клімату, так і зменшення адміністративного тиску на підприємства;

- економічна стабільність, яка передбачає контроль за рівнем інфляції, стабільний курс національної валюти, ефективне управління державними фінансами та підтримку монетарної політики. Стабільність макроекономічних показників сприяє довірі інвесторів, розвитку бізнесу та залученню капіталу, що в свою чергу забезпечує подальший розвиток економіки;

- внутрішні і зовнішні інвестиції. Важливими є заходи для стимулювання інвестицій в інфраструктурні проекти, нові виробничі потужності, а також підтримка стартапів та малого бізнесу через державні гранти та фінансування;

– інновації та технологічний розвиток. В Україні необхідно стимулювати розвиток науково-технічного потенціалу, підтримувати впровадження нових технологій у виробництво та забезпечувати умови для розвитку цифрової економіки. Це також включає розвиток інноваційних кластерів, підтримку стартапів у сферах високих технологій та інвестиції в дослідження і розробки;

– розвиток людського капіталу, зокрема підвищення рівня освіти, підготовки кадрів та залучення кваліфікованих працівників. Це сприятиме розвитку високопродуктивних галузей та забезпеченню конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці;

– покращення рівня життя населення, зниження рівня бідності та нерівності, створення доступних соціальних послуг відіграють важливу роль у підтримці економічного розвитку та забезпеченні соціального миру. Також важливо впроваджувати заходи для підтримки соціального підприємництва та стимулювання зайнятості;

– конкурентоспроможність підприємств на міжнародних ринках передбачає поліпшення якості продукції, розвиток експортного потенціалу, а також інтеграцію України в міжнародні економічні об'єднання, такі як ЄС, СОТ тощо. Важливим є створення умов для залучення міжнародних партнерів та участі в глобальних ланцюгах постачання та виробництва;

– забезпечення сталого розвитку через ефективне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля та підтримку зеленої економіки;

– політична стабільність є необхідною для забезпечення ефективності економічної стратегії.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, запропонована концепція формування організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України, яка складається з теоретико-методологічного та інструментально-методичного рівнів, що забезпечують

функціонування ефективного організаційно-економічного механізму забезпечення розвитку економіки України, враховує детермінанти стимулюючого та стримуючого характеру на розвиток економічної системи, а також сучасні трансформації в економіці нашої держави, зарубіжних країн й світовому господарстві.

Література

1. Солоненко Ю. В. Організаційно-економічний механізм управління підприємствами сімейного бізнесу: дис. ... канд. економ. наук : 08.00.04. Вінниця, 2019. 269 с.
2. Reconstruction of Ukraine: how will politicians shape the country after the war? URL: <https://www.economicsobservatory.com/rebuilding-ukraine-how-will-policy-makers-shape-the-country-after-the-war> (дата звернення: 28.01.2025).
3. Ємець В.В. Економічний розвиток у повоєнний період в Україні: загальні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 7-8. С. 51. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.7-8.51> (дата звернення: 06.02.2025).
4. Шарко М.В., Гусарина Н.В. Трансформація термінологічного апарату економічного розвитку інноваційної діяльності в умовах динамічних змін зовнішньої середовища. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 344–350.
6. Пилипенко Я. Відбудова України після війни. URL: <https://ti-ukraine.org/en/blogs/reconstruction-of-ukraine-after-the-war/> (дата звернення: 28.01.2025).
7. 4–5 липня – Конференція з питань відновлення України Лугано, Швейцарія. URL: <https://www.kmu.gov.ua/events/4-5-lipnya-konferenciya-z-pitan-vidnovlennya-ukrayini-lugano-shvejcariya> (дата звернення: 28.01.2025).
8. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=439> (дата звернення: 05.02.2025).

9. Городніченко Ю. Відбудувати краще, ніж було: основні принципи відновлення України. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/13/694934/> (дата звернення: 17.01.2025).

10. Железняк Я. Відновлення України після війни: 5 прикладів успішних “налаштувань” донорської допомоги. URL: https://lb.ua/economics/2022/06/24/521109_vidnovlennya_ukraini_pislya_viyni_5.html (дата звернення: 19.01.2025).

11. Богдан Т. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html (дата звернення: 19.01.2025).

12. Саприкіна Н. В. Еволюційна економічна теорія та її значення для аналізу економічної ситуації сьогодення. Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, “Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана”; [редкол. : О. О. Беляєв (відп. ред.) та ін.]. Київ : КНЕУ, 2011. Спец. вип. : Методологічні проблеми сучасної політичної економії. С. 223–231.

13. Омельненко Т. В. Виробнича стратегія та конкурентні переваги підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2009. № 24–25. С. 73–83. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14713365.pdf> (дата звернення: 28.01.2025).

14. Консервативна неокласика. Неокласичні теорії економічного зростання. *Головна – Бібліотека BukLib.net*. URL: <https://buklib.net/books/28972/> (дата звернення: 06.02.2025).

15. Рудевська В. І. Еволюція теорій економічного зростання та чинники його оцінювання. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2. С. 18–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpeu_2020_2_4 (дата звернення: 28.01.2025).

16. Радіонов Ю.Д. Інституціональна теорія як інструмент дослідження бюджету. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 36–41.

URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/8.pdf> (дата звернення: 28.01.2025).

17. Лотиш О.Я. Економічні теорії фірми: сучасні підходи та аналіз. *Соціально-економічні координати розвитку підприємницької діяльності*. Колективна монографія / за заг. ред. О.О. Непочатенко. Умань : СПД “Сочінський”, 2014. С. 9-20.

18. Чернецька О. В. Сутність та значення синергетичного ефекту в системі управління на підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. № 2. С. 762–765. URL: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/157.pdf> (дата звернення: 28.01.2025).

19. Лелеченко А. П. Феномен поняття “сталий розвиток”. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1649> (дата звернення: 28.01.2025).

References

1. Solonenko, Y. V. (2019), “Organizational and economic mechanism of management of family business enterprises”, Abstract Ph.D. dissertation, Economy, Vinnytsia, Ukraine.

2. Economics observatory (2025), “Reconstruction of Ukraine: how will politicians shape the country after the war?”, available at: <https://www.economicsobservatory.com/rebuilding-ukraine-how-will-policy-makers-shape-the-country-after-the-war> (Accessed 01.28.2025).

3. Yemets, V. V. (2022), “Economic development in the post-war period in Ukraine: general aspects”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. vol. 7-8. p. 51. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.7-8.51>.

4. Sharko, M. V. and Gusaryna, N. V. (2020), “Transformation of the terminological apparatus of economic development of innovative activity in

conditions of dynamic changes in the external environment”, *Problemy ekonomiky*. No. 4. pp. 344–350.

6. Pylypenko, Ya. (2022), “Reconstruction of Ukraine after the war”, available at: <https://ti-ukraine.org/en/blogs/reconstruction-of-ukraine-after-the-war/> (Accessed 28.01.2025).

7. Government portal (2022), “July 4–5 – Conference on the reconstruction of Ukraine (Lugano, Switzerland)”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/events/4-5-lipnya-konferenciya-z-pitan-vidnovlennya-ukrayini-lugano-shvejcariya> (Accessed 28.01.2025).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), Draft Law of Ukraine “On the Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030”, available at: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=439> (Accessed 05.02.2025).

9. Gorodnichenko, Y. (2022), “Rebuild better than before: basic principles of the restoration of Ukraine”, *Economic Truth*, available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/13/694934/> (Accessed 17.01.2025).

10. Zheleznyak, Y. (2022), “Ukraine's Recovery After the War: 5 Examples of Successful “Settings” of Donor Aid”, available at: https://lb.ua/economics/2022/06/24/521109_vidnovlennya_ukraini_pislya_viyini_5.html (Accessed 19.01.2025).

11. Bohdan, T. (2022), “Ukraine's Recovery Plan: Strengths and Weaknesses”, available at: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html (Accessed 19.01.2025).

12. Saprykina, N. V. (2011), “Evolutionary Economic Theory and Its Significance for the Analysis of the Current Economic Situation”, *Formation of a Market Economy: Collection of Scientific Proceedings. KNEU. Special issue: Methodological problems of modern political economy*, pp. 223–231.

13. Omelnenko, T. V. (2009), “Production strategy and competitive advantages of the enterprise”, *Strategy of economic development of Ukraine*, vol. 24—25, pp. 73–83, available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/14713365.pdf> (Accessed 28.01.2025).

14.. BukLib.net Library (2025), “Conservative neoclassicism. Neoclassical theories of economic growth”, available at: <https://buklib.net/books/28972/> (Accessed 06.02.2025).

15. Rudevska, V. I. (2020), “Evolution of theories of economic growth and factors of its assessment”, *Problems and prospects of economics and management*, vol. 2, pp. 18-30, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2020_2_4 (Accessed 28.01.2025).

16. Radionov, Y. D. (2016), “Institutional theory as a tool for budget research”, *Global and national problems of economics*, vol. 14, pp. 36–41, available at: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/8.pdf> (Accessed 28.01.2025).

17. Lotysh, O. Y. (2014), “Economic theories of the firm: modern approaches and analysis”, *Sotsial'no-ekonomichni koordynaty rozvytku pidpryemnyts'koi diial'nosti. Kolektyvna monohrafiia* [Socio-economic coordinates of the development of entrepreneurial activity. Collective monograph], SPD “Sochinsky”, Uman, Ukraine, pp. 9-20.

18. Chernetska, O. V. (2014), “The essence and significance of the synergistic effect in the management system at the enterprise”, *Global and national problems of the economy*, vol. 2, pp. 762–765, available at: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/157.pdf> (Accessed 28.01.2025).

19. Lelechenko, A. P. (2017), “The phenomenon of the concept of “sustainable development”, *State administration: improvement and development*, vol. 12, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1649> (Accessed 28.01.2025).

Стаття надійшла до редакції 10.02.2025 р.